

İzcilik Etkinliklerinin Değerler Eğitime Katkısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması *

Mehmet Ayas

Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi
mehmet.ayas@gop.edu.tr
ORCID:0000-0002-8135-9183

Ramazan Diler

Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi
ramazan.diler@gop.edu.tr
ORCID:0000-0002-8659-0018

Kubat Ali Topçubay

Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi
ktopchubayev@gmail.com
ORCID:0000-0001-9326-5988

Öz

Bu araştırmada, izcilik faaliyetlerinin değerler eğitime katkısını ölçmek amacıyla "İzcilik Etkinliklerinin Değerler Eğitime Katkısı Ölçeği" (İDEKÖ)

* **İntihal Taraması/Plagiarism Detection:** Bu makale intihal taramasından geçirildi/This paper was checked for plagiarism.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Mehmet Ayas, Ramazan Diler, Kubat Ali Topçubay).

Geliş/Received: 31 Mayıs/May 2025 | **Kabul/Accepted:** 10 Haziran/June 2025

Atıf/Cite as: Ayas, Diler, Topçubay, İzcilik Etkinliklerinin Değerler Eğitime Katkısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Danismane 12, 9-44
<https://doi.org/10.5281/zenodo.18928624>

CC BY-NC 4.0 | This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial License

geliştirilmiş ve ölçeğin geçerlik-güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde literatür taraması, uzman görüşleri, pilot uygulama ve faktör analizleri kullanılmıştır. Türkiye'nin dokuz ilinden 336 izçi araştırmaya dâhil edilmiştir. Başlangıçta 48 maddeden oluşan madde havuzu, madde-toplam korelasyonları ve ayırt edicilik analizleri sonucunda 23 maddeye düşürülmüştür. Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin altı faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve toplam varyansın %71,5'ini açıkladığı belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach Alfa katsayısı .882 olarak hesaplanmış, bu değer ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Doğrulayıcı Faktör Analizi bulguları model uyum düzeyinin kabul edilebilir olduğunu desteklemiştir. Literatürde izçiliğin kişisel ve sosyal gelişim üzerindeki etkisine dair nitel çalışmalar bulunsa da bu katkıları nicel olarak ölçebilen bir ölçek bulunamamıştır. Bu açıdan bu çalışmanın bu eksikliği gidermesi düşünülmektedir. Elde edilen sonuçlar, izçilik etkinliklerinin sorumluluk, iş birliği, çevre duyarlılığı ve etik davranış gibi temel değerlerin gelişimine anlamlı katkıları ölçebilecek yapıda olduğunu göstermiştir. İDEKÖ'nün, uygulanan dönem (2024-2025 öğretim yılı) itibariyle ve sınırlıkları dikkate alınarak değerler eğitimi alanında araştırma, program geliştirme ve uygulayıcı değerlendirmelerinde kullanılabilir nitelikte geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Değerler Eğitimi, İzçilik, Ölçek Geliştirme, Güvenirlik ve Geçerlilik, İDEKÖ.

Scale of Contribution of Scouting Activities to Values Education: A Validity and Reliability Study

Abstract

In this study, the *Scale of Contribution of Scouting Activities to Values Education: A Validity and Reliability Study* (SACVES) was developed to measure the contribution of scouting activities to values education, and validity and reliability analyses of the scale were conducted. The scale development process included a literature review, expert opinions, a pilot application, and factor analyses. A total of 336 scouts from nine provinces in Türkiye participated in the study. The initial item pool consisted of 48 items; following item-total correlation and item discrimination analyses, the scale was reduced to 23 items. Exploratory Factor Analysis revealed that the scale has a six-factor structure explaining 71.5% of the total variance. The Cronbach's alpha coefficient, indicating internal consistency, was calculated as .882, demonstrating that the scale has a high level of reliability. Confirmatory Factor Analysis findings supported that the model fit indices were within acceptable ranges. Although qualitative studies examining the effects of scouting on personal and social development exist in the literature, no scale capable of quantitatively measuring these contributions was identified. In this respect, the present study is considered to address this gap. The findings indicate that scouting activities have a measurable and meaningful contribution to the development of core values such as responsibility, cooperation, environmental sensitivity, and ethical behavior. Considering the period of application (the 2024–2025 academic year) and its limitations, it is concluded that SACVES is a valid and

Ayas, Diler, Topçubay, Scale of Contribution of Scouting Activities to Values Education

reliable measurement tool that can be used in research, curriculum development, and practitioner evaluations within the field of values education.

Keywords: Education, Values Education, Scouting, Scale Development, Reliability and Validity, SACVES.

Summary

Introduction and Theoretical Framework: Scouting is an international educational movement founded by Baden-Powell in the early 20th century in England, which rapidly expanded to include millions of young people worldwide. Built upon the principles of discipline, love of nature, community service, and solidarity, this movement aims to nurture individuals who are mentally, emotionally, and socially equipped as responsible citizens. In contemporary educational systems, the “learning by doing” methodology of scouting plays a central role in fostering “core values” such as justice, honesty, love, and responsibility, as identified by the Ministry of National Education (MEB). While the literature contains many qualitative and observational studies on the positive effects of scouting on self-confidence, social skills, and moral development, the lack of an original measurement tool to scientifically, objectively, and reliably evaluate this contribution formed the primary motivation for this research.

Purpose and Significance of the Research: The main objective of this study is to develop a valid and reliable scale to measure the contributions of scouting activities to the values education of individuals. Existing literature has frequently emphasized the impact of scouting on character development; for instance, Dam (2020) qualitatively identified scouting's contribution to moral and character development, while WOSM (2019) revealed that scouts exhibit higher levels of responsible citizenship compared to non-scouts. However, the development of a psychometric tool specifically focusing on scouting pedagogy will both fill a gap in the academic literature and enable educational policies to be based on scientific data.

Methodology and Scale: Development Process The research is a systematic scale development study based on a quantitative research approach. The process began with an extensive literature review, resulting in the creation of a draft item pool consisting of 48 items. The items were developed based on themes such as “sense of responsibility”, “environmental sensitivity”, and “team cooperation” derived from focus group interviews with 4 religious education experts and 4 scout leaders. To ensure content and face validity, the opinions of 8 experts were sought, and the Lawshe Technique was applied, resulting in a CVR value of .78; at this stage, items with low clarity were eliminated. The study group consisted of a total of 336 scouts (72 for the pilot and 264 for the main application) aged between 10 and 18, selected via convenience sampling from 9 different provinces in Turkey.

Findings and Analyses: Following the pilot application and item-total correlation analyses, items with low discriminative power were excluded to structure the scale. As a result of the Exploratory Factor Analysis (EFA), a 23-item structure with 6 sub-dimensions was obtained, having eigenvalues greater than 1

and explaining 71.5% of the total variance. These sub-dimensions were named "Self and Society Awareness", "Social Responsibility and Nature Sensitivity", "Individual Development and Life Skills", "Personal Interest, Skill and Self-Confidence", "Moral-Traditional Values", and "Rules and Problem Solving". The construct validity of the scale was also tested through Confirmatory Factor Analysis (CFA), which showed that fit indices such as GFI (0.97), CFI (0.93), and TLI (0.91) were within acceptable limits. The overall reliability coefficient, Cronbach's Alpha, was found to be .882, proving that the tool possesses high internal consistency.

Conclusion and Recommendations: As a result of the research, the Scouting Activities' Contribution to Values Education Scale (SACVES) has been introduced to the literature as a valid and reliable tool for measuring the impact of scouting on individual and social value acquisition. The findings from the scale confirm that scouting fosters not only social but also cognitive and managerial values. In future studies, it is recommended to apply this scale to different sample groups and compare it with data obtained from scout leaders and families. This scientific tool provides a strategic data source for program development processes within non-governmental organizations and educational institutions. Considering the limitations of the period in which it was implemented (2024-2025 academic year), it has been concluded that SACVES is a valid and reliable measurement tool that can be used in research, program development, and practitioner evaluations in the field of values education.

Giriş

Bu çalışma, izçiliğin değerler eğitime katkılarını ölçmeye yönelik olarak bir ölçek geliştirme sürecini ele almaktadır. Eğitim ve psikoloji alanında ölçek geliştirme süreci, ölçülemeyen psikolojik yapıların nesnel ve güvenilir biçimde ortaya konulması açısından son derece önemlidir. İzçiliğin bireylerin sosyal, duygusal ve etik gelişimine katkıları, değerler eğitiminin temel taşlarından biridir. Dolayısıyla, izçiliğin kişide oluşturduğu olumlu değerler, sorumluluk, dayanışma, özgüven, saygı ve disiplin gibi kavramların ölçülebilmesi, eğitim sisteminde ve izçi organizasyonlarında uygulanacak programların bilimsel temellere dayandırılması açısından elzemdir.

Literatürde ¹ ölçek geliştirme süreçleri; madde havuzu oluşturul-

---

¹ Fatma Yeşim Karakoç ve Levent Dönmez, "Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler", *Tıp Eğitimi Dünyası* 13, sy 40 (2014): 41; Adnan Erkuş, *Psikolojide Ölçme ve Ölçek Geliştirme-I Temel Kavramlar ve İşlemler* (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2019), 25-53; Halil Yurdugül, "Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerlilik İçin Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması", (XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli, 2005): 2-4; Selami Yeşilyurt ve Cüneyt Çapraz, "Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kullanılan Kapsam Geçerliği İçin Bir Yol Haritası", *Erzincan Üniversitesi*

masından faktör analizlerine, uzman görüşlerinden geçerlik ve güvenilirlik analizlerine kadar süren çeşitli aşamalarda ele alınmaktadır. Bu makalede, izciliğin değerler eğitimine etkilerini ölçmeye yönelik olarak geliştirilecek ölçeğin kuramsal temelleri, ölçek geliştirme süreci, veri toplama ve analiz yöntemleri ayrıntılı şekilde tartışılacaktır. Ayrıca, ölçeğin güvenilirliğini artırmak amacıyla Cronbach'ın Alfa katsayısı gibi iç tutarlılık indeksleri ile geçerlik çalışmalarının nasıl gerçekleştirileceği üzerinde durulacaktır.

İzcilik, 20. yüzyıl başında Baden-Powell tarafından İngiltere'de başlatılmış ve kısa sürede dünya çapında milyonlarca çocuğun katıldığı uluslararası bir gençlik hareketine dönüşmüştür. Disiplin, doğa sevgisi, topluma hizmet ve dayanışma gibi ilkeler üzerine kurulu olan izcilik, bireyleri sorumlu vatandaşlar olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinden itibaren Türk eğitim sistemi içerisinde de yer bulan izcilik, Cumhuriyet'in ilk yıllarında millî inşa sürecinin bir parçası olarak görülmüş, günümüzde ise hem millî hem de evrensel değerlerle uyumlu bir gençlik hareketi olarak varlığını sürdürmektedir.²

Eğitimsel bir faaliyet olarak izcilik, çocukların ve gençlerin zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimini desteklemektedir. Doğa içerisinde gerçekleştirilen etkinlikler sayesinde bireyler, sorumluluk almayı, iş birliği yapmayı, liderlik sergilemeyi ve özgüven geliştirmeyi öğrenmektedir. Araştırmalar izcilik faaliyetlerinin bireylerde yardımseverlik, doğruluk, sorumluluk, özgüven ve çevre bilinci gibi değerleri pekiştirdiğini göstermektedir.³ İzcilik kampları, yürüyüşler ve kamp ateşi programları aracılığıyla bireyler sadece bilgi edinmekle kalmamakta, bu bilgileri davranışa dönüştürerek içselleştirmektedirler.⁴

Eğitim Fakültesi Dergisi 20, sy 1 (2018): 254; Sait Çüm ve Nizamettin Koç, "Türkiye'de Psikoloji ve Eğitim Bilimleri Dergilerinde Yayımlanan Ölçek Geliştirme ve Uyarlama Çalışmalarının İncelenmesi", *Eğitim Bilimleri ve Uygulama* 12 (Ocak 2013): 119-21.

² Turan Bayrak, "İzciliğin Türkiye'ye Gelişi ve Günümüzdeki Görünümü", *Sosyoloji Dergisi* 3, sy 20 (2011): 153-75.

³ Hasan Dam, "Değerler Eğitiminde İzciliğin Önemi ve Eğitsel Değeri Üzerine Nitel Bir Araştırma", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 20, sy 2 (2020): 727-54; Ahmet Sözbilir, "Açık Hava Etkinliklerinin Dijital Bağımlılık Düzeyine Etkisinin İncelenmesi" (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2019); Mehmet Sarıtürk, "Dini Sosyalleşme Aracı Olarak İzcilik 'İzci Liderleri Odaklı Bir Araştırma'" (Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi, 2021).

⁴ Sabahattin Çiftçi vd., "Değerler Eğitiminde İzciliğin Yerine İlişkin İzci Lideri Öğretmenlerin Görüşleri", *Değerler Eğitimi Dergisi* 13, sy 29 (2015): 418-28.

Değerler eğitimi, çağdaş eğitim sistemlerinin odak noktalarından biridir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) kök değerler olarak belirlediği adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik; izcilik felsefesi ile birebir örtüşmektedir.⁵ Doğa yürüyüşlerinde dayanışma, kamp görevlerinde sorumluluk ve öz denetim, kamp ateşi etkinliklerinde sevgi, dostluk ve saygı değerlerinin ön plana çıkması bu durumun somut göstergeleridir. İzcilik, değerlerin yalnızca aktarılmasını değil, aynı zamanda yaparak ve yaşayarak öğrenme yoluyla içselleştirilmesini sağlayan güçlü bir eğitimidir.⁶

Çocukluk ve ergenlik dönemi, değerlerin içselleştirilmesi açısından kritik bir evredir. Bu dönemde kazanılan değerler, bireylerin ileriki yaşamlarında sosyal ilişkiler, toplumsal uyum ve etik davranışlarında belirleyici rol oynamaktadır. Günümüz eğitim sistemlerinin hedeflediği 21. yüzyıl becerileri problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim ve iş birliği geleneksel eğitim yöntemleriyle kazandırılmakta güçlük çekilmektedir.⁷ İzcilik, yaparak ve yaşayarak öğrenmeye dayalı pedagojisi ile bu becerilerin gelişimine katkı sağlamaktadır.

İzcilik faaliyetlerinin değerler eğitimi üzerindeki etkisini doğrudan ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçeğin geliştirilmemiş olması, alanın en önemli eksikliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla mevcut literatür, izciliğin değerler eğitimi açısından önemini vurgulamakla birlikte, bu etkinin düzeyini belirleyebilecek özgün araştırmalara duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, izcilik faaliyetlerinin değerler eğitimine katkısını bilimsel olarak ortaya koymak ve bu katkıyı geçerli-güvenilir biçimde ölçmek amacıyla yeni bir ölçek geliştirilmesi zorunlu görünmektedir. Böyle bir ölçek hem akademik literatüre katkı sağlayacak hem de eğitim politikalarının geliştirilmesine veri sunacaktır.

Bu bağlamda araştırmanın temel problemi şu şekilde tanımlanabilir: "İzcilik faaliyetlerinin bireylerin değerler eğitimine katkısını geçerli ve güvenilir biçimde ölçebilecek bir ölçek nasıl geliştirilebilir ve bu ölçek

⁵ MEB, "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 4 ve Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)", 2018, 3.

⁶ Sözbilir, "Açık Hava Etkinliklerinin Dijital Bağımlılık Düzeyine Etkisinin İncelenmesi", 84.

⁷ Şeyma Şahin vd., "İşbirlikli Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması", *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7, sy 1 (2017): 74.

aracılığıyla izciliğin değerler eğitimi üzerindeki etkisi hangi düzeyde ortaya konulabilir?”

1. Yöntem

Bu araştırma, temel olarak nicel araştırma yaklaşımına dayalı bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Ölçeğin psikometrik özelliklerinin belirlenmesinde madde analizi, açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gibi nicel tekniklerden yararlanılmıştır. Bununla birlikte, madde havuzunun oluşturulması ve kapsamın güçlendirilmesi sürecinde odak grup görüşmeleri yoluyla nitel verilerden de yararlanılarak ölçeğin içerik geçerliğinin desteklenmesi amaçlanmıştır.

Bu bölümde ölçek geliştirme süreci, veri toplama aşamaları, uzman görüşü çalışmaları, odak grup süreci, örneklem seçimi, etik hususlar, analiz yöntemleri ve demografik bilgiler ayrıntılı biçimde sunulmuştur.

1.1. Ölçek Geliştirme Süreci

Ölçek geliştirme, ölçülmek istenen yapının kuramsal tanımlanmasından başlayıp, madde havuzunun oluşturulması, uygulama, madde analizi, faktör analizleri ve nihai ölçeğin oluşturulması aşamalarını içeren sistematik bir süreçtir. Aşağıda, “İzcilik Etkinliklerinin Değerler Eğitime Katkısı Ölçeği” için izlenecek adımlar detaylı şekilde sunulmaktadır.

Tablo-1: Ölçek Geliştirme Süreci

Adım	Açıklama	Örnek Kriterler
Değişkenin Tanımlanması	İzciliğin değerler eğitime etkin katkılarının kuramsal olarak tanımlanması	Sorumluluk, adalet, dayanışma, empati gibi değerler
Madde Havuzunun Oluşturulması	Literatür, odak grup görüşmeleri ve uzman değerlendirmeleri ile maddelerin belirlenmesi	50+ başlangıç madde, örnek: “İzcilik, takım çalışmamı destekler”
Ölçek Formatının Belirlenmesi	5’li Likert tipi ölçek kullanımı	1 = Kesinlikle Katılmıyorum, 5 = Kesinlikle Katılıyorum
Uzman Görüşü ve Revizyon	Uzmanlardan alınan geri bildirimlerle maddelerin gözden geçirilmesi ve elenmesi	İçerik ve kapsam geçerliliği
Pilot Uygulama ve Madde Analizi	Küçük örneklem üzerinde anketin uygulanması ve ilk madde analizi	Ayrıcı güç, madde-toplam korelasyonu
Güvenirlilik ve Geçerlik Analizleri	Ölçeğin iç tutarlılığı ve genel model uyumunun test edilmesi	Cronbach’ın Alfa (≥ 0.70 , ideal 0.80-1.00)

Tablo-1: Ölçek Geliştirme Süreci

Adım	Açıklama	Örnek Kriterler
Keşifsel Faktör Analizi (KFA)	Ölçeğin altında yatan faktörlerin belirlenmesi ve faktör yapısının incelenmesi	Faktör yüklemeleri (≥ 0.40), toplam varyans (en az %50)
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)	KFA modelinin doğrulanması için model uyum indekslerinin hesaplanması	CFI, TLI, RMSEA değerleri

1.2. Değişkenin Kuramsal Verileri

Yapılan literatür taramalarında izcilik ile ilgili yerel akademik çalışmaların niceliksel açıdan fazla olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte alan yazındaki çalışmalar, izciliğin değer eğitimine doğrudan katkı sağladığını vurgulamaktadır.

Hasan Dam'ın "Değerler Eğitiminde İziciliğin Önemi ve Eğitsel Değeri Üzerine Nitel Bir Araştırma" başlıklı çalışması, çeşitli şehirlerden 43 izci lideri ile yapılan yapılandırılmış görüşmelere dayanmaktadır. Bu çalışmada izciliğin okul eğitiminin destekleyici olarak moral-motivasyon, sosyal, duygusal, psikolojik ve ahlak-karakter gelişimine katkı sağladığı tespit edilmektedir. Ayrıca sevgi, saygı, arkadaşlık, zararlı alışkanlıklardan uzaklaşma, doğruluk, sabır, dürüstlük, yardımlaşma ve paylaşma, sorumluluk bilinci, vatan ve millet sevgisi, cesaret, özgüven, disiplin, ekip ruhu, temizlik ve çevre bilinci değerlerin kazandırılmasında oldukça etkili olduğu da vurgulanmaktadır.⁸

Malkoç, izciliğin bireylerin karakter gelişimine olumlu katkı sağladığını, onları daha yapıcı bireyler haline getirdiğini vurgulamaktadır.⁹ Çiftçi ve Cihangir, izci öğrencilerin çevreye yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu ortaya koymuştur.¹⁰ Ugar, doğa kamplarının gençlerin öz farkındalık becerilerini geliştirdiğini¹¹; Baysal Kutlu ise izcilik etkinliklerine katılan öğrencilerin özgüvenlerinin anlamlı

⁸ Dam, "Değerler Eğitiminde İziciliğin Önemi ve Eğitsel Değeri Üzerine Nitel Bir Araştırma".

⁹ Nedim Malkoç, "İlköğretim Okullarında İzcilik Faaliyetlerinin Amaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi" (Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, 2010).

¹⁰ Sabahattin Çiftçi ve Ümmühan Cihangir, "İlköğretim 4. ve 5. Sınıf İzci Öğrencilerin Çevreye Karşı Tutumları", *Değerler Eğitimi Dergisi* 10, sy 23 (2012): 49-64.

¹¹ Suat Ugar, "Gençlik ve Spor Bakanlığı Kamp Uygulamalarının Kampçılarının Öz-Farkındalık ve Sosyal Becerilerine Yönelik Etkisini İnceleme: Doğa Kampları Örneği" (Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, 2021), 76.

düzeyde yüksek olduğunu belirlemiştir.¹²

Koç ve Budak tarafından geliştirilen “Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi Ölçeği”¹³ çalışması değerler eğitimi kapsamında yapılan sosyal ve kültürel faaliyetlerin millî değerler kazanımına etkisini ölçmeyi hedefleyen bir araştırma olduğu görülmektedir. İstanbul’da 769 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen araştırmada geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, bu araştırma tüm sosyal ve kültürel faaliyetleri kapsamakta, yalnızca izcilik faaliyetlerini odağa almamaktadır. Dolayısıyla, izcilik faaliyetlerinin değerler eğitimine özgü etkilerini belirlemeye yönelik daha özel ölçme araçlarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmaların genel değerlendirmesi, izciliğin bireylerde değer kazanımını desteklediğini, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sunduğunu ve farklı bilişsel alanlarda gelişim sağladığını göstermektedir.

Sabahattin Çiftçi ve arkadaşlarının yaptığı “Değerler Eğitiminde İzciliğin Yerine İlişkin İzci Lideri Öğretmenlerin Görüşleri” başlıklı çalışma, ilkokul öğretmenlerinin perspektifinden izciliğin değerler eğitimine nasıl katkı sağladığını ele almaktadır. Bu çalışmada izciliğin, kamp, oyun, yürüyüş ve topluma hizmet çalışmaları gibi aktivitelerle sevgi, saygı, sorumluluk, adalet, hoşgörü, yardımseverlik gibi değerlerin kazandırılmasının etkili olduğu vurgulanmaktadır.¹⁴

World Organization Of The Scout Movement (WOSM) tarafından yapılan ve dört ülkeyi kapsayan – “Measuring Scouting’s Impact on the Development of Young People” adlı çalışma; Fransa, Meksika, Hollanda ve Suudi Arabistan’da 14–17 yaş arası 4.144 izci ve 3.029 izci olmayan gençler karşılaştırılmaktadır. Bu çalışmaya göre; İzcilikle uğraşan gençlerde özgüven, benlik saygısı, sosyal beceri ve sorumlu vatandaşlık gibi alanlarda belirgin şekilde daha yüksek gelişim göstermekte olduğu

¹² Esmâ Baysal Kutlu, “İzcilik Etkinliklerine Katılan ve Katılmayan Öğrencilerin Özgüven Düzeylerinin Karşılaştırılması” (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2001), 60.

¹³ Ahmet Koç ve Yusuf Budak, “Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 54, sy 54 (2021): 54-74.

¹⁴ Çiftçi vd., “Değerler Eğitiminde İzciliğin Yerine İlişkin İzci Lideri Öğretmenlerin Görüşleri”, *Değerler Eğitimi Dergisi* 13, sy (2015): 29 415-437.

ifade edilmektedir.¹⁵

Kore İzciler Birliği'nin, Adaptasyon ve Karakter Gelişimi üzerine yaptığı ve 7-18 yaş aralığındaki 7.922 izciyi kapsayan çalışmada; uzun süre izcilik yapanların adaptasyon, liderlik, problem çözme, işbirliği ve vatandaşlık bilincinde daha yüksek seviyelere eriştiği ifade edilmektedir.¹⁶

İspanya'da İzcilik Hareketinin Akademik, Sosyal Beceri ve Benlik Saygısı üzerine etkisini ölçmek için yapılan çalışmada; İspanyol gençlerde izciliğin okul başarısı, sosyal beceri ve benlik saygısı üzerinde pozitif etkisi olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacılar, izciliğin karar verme, iletişim, liderlik, duygusal zeka gibi yetkinlikleri geliştirdiğini belirtmektedirler.¹⁷

İtalya'da uluslararası karşılaştırmaları içeren değer temelli liderlik üzerine yapılan bir çalışmada; izciliğin değer temelli liderlik ve demokratik vatandaşlık dolaylı karakter eğitimi modelini desteklediği vurgulanmaktadır. İzciliğin Montessori benzeri deneysel öğrenme yöntemlerine paralel olarak gençlerde karar verme ve sorumluluk alma yeteneklerini geliştirdiği belirtilmektedir.¹⁸

Ulusal ve uluslararası alan yazında izcilik faaliyetlerinin değer öğretimi açısından etkin bir yöntem olduğu anlaşılmaktadır. Ulusal alan yazında izciliğin değer öğretimine olan katkıları izci liderleri ile yapılan mülakatalar neticesinde tespit edilmiştir. Bu etkinin bütünlüğünü sağlamak için izcilerden elde edilecek veriler üzerinden bu etkinin tespitine yönelik bir ölçek geliştirmenin önemini bu çalışmalar göstermektedir. Böylece ölçeğin hem içerik geçerliliği hem de kavramsal bütünlüğü bilimsel çalışmalar sonucunda ortaya çıkmaktadır.

1.3. Madde Havuzunun Oluşturulması

Alan yazından elde edilen bilgiler, sivil toplum kuruluşlarına ait izcilik organizasyonlarında uygulanan yöntemler ve değerler eğitimi üzerine yapılmış çalışmalar analiz edilerek 48 maddeden müteşekkil bir başlangıç madde seti oluşturulmuştur. Özellikle bu maddeler

¹⁵ World Organization Of The Scout Movement (WOSM), "Measuring Scouting's Impact on the Development of Young People – Phase II", (Erişim 20 Kasım 2025).

¹⁶ WOSM, "Measuring Scouting's Impact on the Development of Young People – Phase II"

¹⁷ Jorge Asensio-Ramon vd., "The Influence of the Scout Movement as a Free Time Option on Improving Academic Performance, Self-Esteem and Social Skills in Adolescents", *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17, sy 14 (Jule 2020): 5215.

¹⁸ Emiliane Rubat Du Méric, "What We Know about the Impact of School and Scouting on Adolescents' Value-based Leadership", *Journal of Educational Cultural and Psychological Studies (ECPS Journal)* 11 (June 2015): 207-224.

oluşturulurken odak grup görüşmeleri ve katılımcıların deneyimleri ile özgün maddeler oluşturulmaya gayret edilmiştir. Odak grup görüşmeleri 4 Din Eğitimi uzmanı ve sivil toplum kuruluşlarından 4 izci lideri ile gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte üç temel kaynaktan yararlanılmıştır. Alan yazın taraması neticesinde elde edilen bilgiler madde havuzu için ilk kaynağı oluşturmaktadır. İkinci kaynak ise uzman görüşlerinden yararlanılmıştır.

Ölçek geliştirme, değerler eğitimi ve izcilik alanlarında çalışan 8 uzman ile içerik ve kapsam geçerliliği çalışması yapılmıştır.

Uzmanların 3'ü eğitim bilimleri alanında akademisyen, 1'i ölçme-değerlendirme uzmanı, 4'ü ise en az 5 yıllık deneyime sahip izci lideridir. Madde havuzunun oluşturulmasındaki üçüncü kaynak ise odak grup çalışmalarıdır. Bu kapsamda Ölçek maddelerinin özgünlüğünü artırmak amacıyla iki farklı odak grup görüşmesi yapılmıştır:

Birinci Odak Grup

- Katılımcı sayısı: 4 izci lideri
- Amaç: Değerler eğitimine yönelik gözlemledikleri davranış örüntülerini belirlemek
- Analiz: İçerik analizi
- Çıkan temalar: Sorumluluk bilinci, çevre duyarlılığı, ekip iş birliği, görev paylaşımı, öz güven, kurallara uyum, problem çözme.
- İkinci Odak Grup
- Katılımcı sayısı: 7 aktif izci (12-15 yaş)
- Amaç: İzciliğin bireyde oluşturduğu değerlere yönelik algı ve deneyimleri
- Analiz: Betimsel analiz
- Çıkan temalar: Kardeşlik bağı, yardımlaşma, sabır, saygı, doğa sevgisi, liderlik, dayanışma.

Toplamda 13 kişiden elde edilen veriler madde havuzuna yansıtılmıştır. Maddelerin yaklaşık %40'ı doğrudan odak grup çıktılarından türetilmiştir.

1.4. Uzman Görüşü ve Kapsam Geçerlik Oranı (KGO) ve Maddelerin Revizyonu

Uzmanlardan gelen geri bildirimlerle maddelerin kapsam geçerliliği Lawshe KGO formülü ile değerlendirilmiştir. Ölçek geliştirme sürecinde içerik geçerliliğini belirlemek amacıyla sıklıkla kullanılan yöntemlerden

biri Lawshe Tekniğidir. Bu teknik, uzmanlardan her bir maddeyi belirli bir yapıyı ne ölçüde temsil ettiği bakımından değerlendirmelerini isteyerek maddelerin kapsam geçerliliğinin istatistiksel olarak belirlenmesine olanak sağlar. Böylece araştırmacılar, geliştirdikleri ölçeğin yalnızca ilgili yapıyı yansıtan maddeleri içermesini, konu dışı ifadelerin ise ayıklanmasını güvence altına alırlar. Bu yaklaşım, ölçeğin hem kavramsal hem de bilimsel tutarlılığını artırarak güvenilir ölçüm araçlarının oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.¹⁹

Sosyal bilimlerde, içerik geçerliliğini ölçmek için Lawshe Tekniği'nin geçerli bir yöntem olarak yaygın biçimde kullanıldığı görülmektedir. Uzman görüşlerinin niceliksel biçimde sunmaya imkân tanıyan bu yöntem, geçerlilik sürecinin daha nesnel yürütülmesini sağlamaktadır.²⁰

Oluşturulan başlangıç madde setinin içerik geçerliliğini sağlamak amacıyla, alanında uzman kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Bu aşamada madde seti, izciliğin değerler eğitimi üzerindeki etkisini kavramsal olarak değerlendirebilecek akademisyenler, farklı bölgelerden izci liderleri işe koşulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda madde ifadeleri gözden geçirilmiş, anlaşılabilirliği düşük maddeler revize edilmiştir. Bu çerçevede; madde 6 ve 35 farklı anlaşılmalara sebep olabileceği gerekçesiyle madde havuzundan çıkartılmıştır. Böylece başlangıç seti 46 maddeye indirilmiştir. Ölçeğin kapsam geçerliliğinin sağlanmasında bu süreç önemli bir adımdır.

Lawshe Tekniğinin uygulanması sonucunda;

- Ölçeğin KGO değeri = .78 olarak bulunmuştur.
- Bu oran, 8 uzman için kabul edilebilir minimum değer olan .75'in üzerindedir.

Bu nedenle madde havuzu kapsam geçerliğini sağlamıştır.

1.5. Ölçek Formatının Belirlenmesi

Ölçme aracı olarak Likert tipi ölçek kullanılacaktır. Bu tip ölçeklerde, katılımcılar genellikle “kesinlikle katılmıyorum”dan “kesinlikle katılıyorum”a kadar uzanan 5'li derecelendirme üzerinden yanıt

¹⁹ Charles H. Lawshe, “A Quantitative Approach to Content Validity,” *Personnel Psychology* 28, sy 4 (1975): 563–575.

²⁰ Muhammet Kotan ve Ahmet Uyar, “Spor Kulüplerinin Finansal Ürünlerine Yönelik Tüketici Tercihlerinin Belirlenmesi: Lawshe Tekniği ile Ölçek Geliştirme Çalışması”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 24, sy 2 (Nisan 2025): 911; Yeşilyurt, Selami ve Çapraz, Cüneyt, “Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kullanılan Kapsam Geçerliği İçin Bir Yol Haritası”, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 20 (2018): 255.

Ayas, Diler, Topçubay, Scale of Contribution of Scouting Activities to Values Education

vermektedir. Bu yaklaşım, bireylerin duygusal ve davranışsal eğilimlerini nicel olarak değerlendirmeye olanak tanır. 5'li Likert tipi ölçek hem uygulama kolaylığı hem de verilerin istatistiksel analizlerinin yapılabilirliği açısından tercih edilmektedir.²¹

1.6. Pilot Uygulama ve İlk Madde Analizleri

Başlangıç setindeki 46 madde, anlaşılabilirliğinin ölçülmesi ve yanıtlardaki dağılımları görmek amacıyla 72 denekten oluşan bir pilot uygulamaya sokulmuştur. Pilot uygulama sonucunda, katılımcıların maddeleri anlama düzeyleri, yanıt dağılımlarındaki tutarsızlıklar ve anlaşılmayan ifadeler tespit edilerek ölçeği yansıtmayacak maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Bu çerçevede ters ve yanıt dağılımlarında tutarsızlık görülen maddelerden oluşan 11 madde daha (madde 2-5 -7-8-10-11-14-25-34-36-48) başlangıç madde setinden çıkartılmıştır. Başlangıç seti böylece 35 maddeden müteşekkil hale gelmiştir.

Pilot uygulama sonucunda elde edilen verilerin madde analizleri yapılarak; madde toplam korelasyonları ve faktör analizi giriş yük değerleri incelenmiştir.

Tablo 2: Madde Toplam Korelasyonları ve Faktör Analizi Giriş Yük Değerleri

Maddeler	Madde Toplam Korelasyonu	Giriş Yük Değerleri
m1.	0,352	0,872
m3.	0,439	0,87
m4.	-0,384	0,894
m9.	0,192	0,876
m12.	0,155	0,877
m13.	0,296	0,873
m15.	0,526	0,87
m16.	0,463	0,87
m17.	0,328	0,872
m18.	0,622	0,866
m19.	0,577	0,867
m20.	0,507	0,868
m21.	0,335	0,872
m22.	0,547	0,868

²¹ Fulya Gokdemir ve Tulay Yilmaz, "Processes of Using, Modifying, Adapting and Developing Likert Type Scales", *Journal of Nursology* 26, sy 2 (2026): 149.

m23.	0,497	0,868
m24.	0,233	0,874
m26.	0,461	0,87
m27.	0,47	0,869
m28.	0,607	0,868
m29.	0,277	0,873
m30.	0,449	0,87
m31.	0,595	0,868
m32.	0,283	0,875
m33.	0,574	0,869
m37.	0,506	0,868
m38.	0,469	0,87
m39.	0,552	0,869
m40.	0,473	0,869
m41.	0,482	0,869
m42.	0,312	0,874
m43.	0,596	0,867
m44.	0,542	0,867
m45.	0,245	0,874
m46.	0,369	0,872
m47.	0,561	0,868

Madde analizleri, ölçme aracındaki her maddenin aldığı değer ile ölçme aracının tümünden alınan toplam değer arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Bir ölçekte, 0,20 üstü değer alan maddeler kabul edilebilir düzeyde değerler olarak, 0,30 üstü değerler ise iyi düzeyde değerler olarak değerlendirilir.²²

Elde edilen tablo değerlendirildiğinde; madde 4-9 ve 12'nin çok düşük madde toplam korelasyonu gösterdiği için madde havuzundan çıkartılmıştır. Böylece madde havuzunda 32 madde kalmıştır.

1.7. Keşifsel/Açımlayıcı Faktör Analizi (KFA/AFA)

Faktör Analizi, birbirleriyle ilişkili p tane değişkeni bir araya getirerek az sayıda ilişkisiz ve kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler (faktörler –boyutlar) bulmaya yarayan çok değişkenli bir istatistiktir. Ölçek ilk defa

²² Puspalthaa Armum vd., "Instrument Development And Validation in Assessing Employability Traits Among Youth in Malaysian Context", *Journal of Education and Social Sciences* 5, sy 2 (2016): 78.; Şener Büyüköztürk, *Veri Analizi El Kitabı*, 20.bs (Ankara: PEGEM Akademi, 2014), 178.

geliştirildiğinden ve alt boyutlar (faktörler) hakkında bilgi bulunmadığından elde edilen veriler ile Keşifsel/Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Keşifsel Faktör Analizi (KFA), sosyal bilimlerde bir veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeğin yapı geçerliliğini incelemeye²³ ve veri setinin altında yatan faktör (boyut) yapısını keşfetmek için kullanılan istatistiksel bir tekniktir. Amaç, birbirine yüksek düzeyde ilişkili maddeleri aynı faktör altında toplayarak ölçeğin yapısını ortaya çıkarmaktır.²⁴

Pilot uygulama sonrası 336 katılımcı örnekleme üzerinde keşifsel faktör analizi (KFA) yapılmıştır. Bu analiz, ölçeğin faktörel yapısı ve bu yapı altında dağılan maddeleri ve maddelerin yüklendiği boyutları hakkında ölçeği gözden geçirmek konusunda bilgi sağlamıştır. KFA sonucunda, madde yüklemeleri, faktör yapısı ve toplam varyans yüzdesi değerlendirilen m28 – 30 – 32- 37- 40- 42- 44- 46-47 numaralı 9 madde havuzdan çıkartılmıştır. Bu maddeler birden fazla faktöre yüklenmeleri ve faktör yüklerinin 0.30'dan düşük olması sebebiyle ölçekten çıkartılmıştır. Böylece ölçek 23 maddeden oluşan daha sade ve yapılandırılmış bir biçime kavuşturulmuştur.

1.8. Çalışma Grubu

Araştırma Haziran 2025 ve Eylül 2025'te iki farklı tarihte pilot uygulamadaki 72 izci ve asıl uygulamadaki 264 izci olmak üzere toplam 336 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu, sivil toplum kuruluşlarına bağlı rastgele seçilen 9 ildeki izci gruplarından Olasılıksız (Rastlantısal Olmayan) Örnekleme Yöntemlerinden Kolayda (Convenience) Örnekleme²⁵ yöntemi seçimi ile oluşturulmuştur. Bölgesel bir izcilik kampında bulunan farklı illerden gelmiş izci gruplarından gönüllü olanlara ulaşılabilirlik nedeniyle bu yöntem tercih edilmiştir. Çalışmada yer alan katılımcı sayısı, ölçek geliştirme için gerekli olan madde sayısının 5-10 katı arasında olmalıdır şartını sağlamaktadır.²⁶

²³ Büyüköztürk, *Veri Analizi El Kitabı*, 133.

²⁴ M. Murat Yaşlıoğlu, "Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması", *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi* 46 (2017): 75.

²⁵ Sirwan Khalid Ahmed, "How to choose a sampling technique and determine sample size for research: A simplified guide for researchers", *Oral Oncology Reports* 12 (Aralık 2024): 3.

²⁶ Recai Coşkun vd., *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 10. bs (Sakarya: Sakarya Yayıncılık, 2019), 137.

Katılımcıların özellikleri tablo-3 listelenmiştir.

Tablo-3: Çalışmaya Katılan Deneklere Ait Özellikler			
Katılımcıların		f	%
Yaş	10	32	9,5
	11	44	13,1
	12	40	11,9
	13	32	9,5
	14	80	23,8
	15	40	11,9
	16	16	4,8
	17	48	14,3
	18	4	1,2
	Toplam	336	100,0
İzçilik Süreleri (Yıl)	1	120	35,7
	2	28	8,3
	3	104	31,0
	4	36	10,7
	5	4	1,2
	6	12	3,6
	7	16	4,8
	8	12	3,6
	9	4	1,2
	Toplam	336	100,0
Şehir	Ankara	36	10,7
	Bartın	88	26,2
	Bursa	36	10,7
	Erzurum	20	6,0
	Malatya	56	16,7
	Sakarya	24	7,1
	Samsun	4	1,2
	Sivas	12	3,6
	Tokat	60	17,9
	Toplam	336	100,0

1.9. Güvenirlilik ve Geçerlik Değerlendirmeleri

Ölçeğin bilimsel bir araç olarak kabul edilebilmesi için hem geçerlik hem de güvenilirlik çalışmalarının titizlikle yapılması gerekmektedir. Bu açıdan ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla, her boyut için iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Bu değer, pilot uygulamada .840 olarak ölçülmüştür.

Ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak üzere temel bileşenler analizine dayalı keşifsel/açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Bunun için temel birleşenler (principal components) ve dik döndürme (varimax) yöntemleri kullanılmıştır. Bunun nedeni temel birleşenler yönteminin uygulamada en sık ve kolay kullanılan yöntem olması, dik döndürme yönteminin ise sosyal bilimlerde öncelikli olarak tercih edilmesi ve faktörler arasında ilişki olmadığı varsayıldığında kullanılmasıdır.²⁷ Ölçeğin yeni geliştirilmesi nedeniyle alt boyutları belirlemede ve geçerliliği sağlamada Keşifsel/Açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Ölçek aynı örneklem grubunda test edildiğinden doğrulayıcı analiz faktörünün yapılmayabileceği²⁸ ifade edilse de bu analiz JASP 0,95 yazılımı ile (Spss tabanlı AMOS programına erişilemediği için) yapılmıştır. Diğer tüm analizlerde SPSS 20.0 yazılımı kullanılmıştır.

1.10. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Örneklem kolayda örneklemedir. Sonuçlar Türkiye'deki tüm izcilere genellenemez.
- Veriler öz-bildirime dayalıdır. Katılımcılar sosyal beğenirlik eğiliminden etkilenmiş olabilir.
- Yaş aralığı sınırlıdır (10–18 yaş). Yetişkin izci grupları çalışmaya dahil edilmemiştir.
- İzciğe katılım süresi heterojendir. Ek analizlerde etkisi sınırlı bulunmuş olsa da bu değişken tamamen kontrol edilememiştir.
- Çalışma 9 ilde izcilik yapan izcilere uygulanmıştır. Bölgesel kültürel özellikler değer algılarını etkilemiş olabilir.
- DFA uyum indeksleri sınırda kabul edilebilir düzeydedir (RMSEA=0.10).
- Çevresel ve ailevi etkiler kontrol edilmemiştir.

2. Bulgular

2.1. Güvenirliliğe Ait Bulgular

Ölçek geliştirme sürecindeki aşamalardan sonra ölçeğin nihai 23 maddesi ile ölçek güvenirliliği hesaplanmıştır. Ölçeğin geneli için Cronbach Alpha katsayısı .882 olarak ortaya çıkmıştır. Cronbach Alfa

²⁷ Büyüköztürk, *Veri Analizi El Kitabı*, 136.

²⁸ Roger L. Worthington ve Tiffany A. Whittaker, "Scale Development Research: A Content Analysis and Recommendations for Best Practices", *The Counseling Psychologist* 34, sy 6 (2006): 815.

değerinin .70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir.²⁹ Bu 23 maddenin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları .265 ile .659 arasında değişmektedir. Büyüköztürk, madde toplam korelasyonlarında .30 ve üstü değerlerinin maddelerin benzer davranışları örneklediğini gösterdiği için bu değerlerin tercih edilmesini belirtir. Bununla birlikte .20-.30 arasında olan değerlerin zorunlu görülmesi halinde kullanılabileceğini ifade eder.³⁰ Ölçekteki m29 ve m45 maddeleri alt boyutlarda yükleme yapması ve Cronbach Alfa katsayısında ciddi bir değişiklik oluşturmaması nedeniyle ölçekten çıkartılmamıştır. Esas uygulama sonrası hesaplanan madde toplam korelasyonları ve maddenin silinmesi durumunda ölçek genelinin Cronbach Alpha katsayısı Tablo-4'te verilmiştir.

Tablo-4: Madde Toplam Korelasyonları (MTK) ve Silinmesi Durumunda Cronbach Alfa Sayısı

Maddeler	MTK	Cronbach Alfa
m1	,355	,882
m3	,458	,880
m13	,634	,875
m15	,539	,878
m16	,430	,880
m17	,360	,882
m18	,586	,876
m19	,659	,874
m20	,503	,879
m21	,436	,880
m22	,583	,876
m23	,451	,880
m24	,310	,885
m26	,418	,881
m27	,539	,877
m29	,285	,884
m31	,566	,878
m33	,550	,878
m38	,458	,880
m39	,575	,878
m41	,428	,882
m43	,575	,877
m45	,265	,885

²⁹ Büyüköztürk, *Veri Analizi El Kitabı*, 183.; Andy Field, *Discovering Statistics Using Spss*, 3. bs (London: SAGE, 2009), 675.

³⁰ Büyüköztürk, *Veri Analizi El Kitabı*, 183.

Ayas, Diler, Topçubay, Scale of Contribution of Scouting Activities to Values Education

Ölçeğin faktörler bazında güvenilirlik sonuçları hesaplandığında (tablo-4) sırasıyla Cronbach Alfa katsayıları .841, .834, .851, .830, .755, ve .725 olarak gerçekleşmiştir. Ölçek geliştirilmesinde güvenilirlik için genel kabul gören .70 değerinin üstünde olmasıdır. Güvenirliliği ölçeğin alt boyutlarda sağladığı ölçülmüştür. Bununla birlikte Cronbach Alfa değerinin .50 ve üstünde kabul edilebileceği ifade edilmektedir.³¹

Tablo-5: Faktörler Bazında Cronbach Alfa Değerleri

Faktörler	Cronbach Alfa
Faktör 1	0,841
Faktör 2	0,834
Faktör 3	0,851
Faktör 4	0,830
Faktör 5	0,755
Faktör 6	0,725

2.2. Geçerliliğe Ait Bulgular

KFA öncesinde verilerin faktör analizine uygunluğunun ortaya çıkartılması lazımdır. Bu amaçla Kaiser-Meyer-Olsen (KMO) istatistiği ve Bartlett'in küresellik istatistiği değerlerinin belirlenmesi gerekmektedir. "İzciliğin Değerler Eğitimine Katkıları Ölçeği" (İDEKÖ) için bu değerlere bakılmış ve bu değerlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. KMO testi sonucu .723 olarak hesaplanmıştır. Bartlett testi sonucu ise $\chi^2(253)=4983,282$; $p<0,05$ ($p: .000$) olarak anlamlı bulunmuştur. Büyüköztürk'e göre³² KMO katsayısının. 66'dan yüksek oluşu ve Bartlett testi sonucunun anlamlı çıkması, örneklemin yeterli olduğunu, veri setinin normal dağılım gösterdiğini ve faktör çıkarmaya uygun olduğunu işaret etmektedir. Coşkun vd. ise³³ iyi bir sonuç için KMO değerinin. 70'in üzerinde olmasını gerekli görmektedir. Field, faktör analizi için maddeler arasındaki korelasyonun 0,5 ile 0,7 arasındaki değerler orta düzeyde, 0,7 ile 0,8 arasındaki değerler iyi, 0,8 ile 0,9 arasındaki değerler çok iyi ve 0,9'un üzerindeki değerler mükemmel olarak değerlendirildiğini belirtmektedir.³⁴ Bu değerlere bakarak ölçeğin iyi derecede olduğundan hareketle verilere KFA uygulanabileceğine karar verilmiştir.

³¹ Coşkun vd., *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 126.

³² Büyüköztürk, *Veri Analizi El Kitabı*, 135.

³³ Coşkun vd., *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 267.

³⁴ Field, *Discovering Statistics Using Spss*, 647.

KFA sonucunda 23 maddeden oluşan İDEKÖ'nün 6 alt boyutlu (faktörlü) bir yapıdan oluştuğu ve bu 6 faktörün toplam varyansın % 71,5'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Faktörlerin belirlenmesinde yapının faktör öz değerinin 1 (bir)'in üstünde olması kriteri esas alınmıştır.³⁵ Alt boyutlardan birinci faktör varyansın %15,4'ünü, İkinci faktör %13,8'ini, üçüncü faktör %11,1'ini, dördüncü faktör %10,7'sini beşinci faktör %10,6'sını ve altıncı faktör %9,6'sını açıklamaktadır. Buna göre İDEKÖ'nün geçerli özellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tablo-6'da maddelerin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri verilmiştir.

Tablo-6: Maddelerin Faktörlere Göre Dağılımı ve Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör Yükleri					
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5	Faktör 6
m1	,849					
m3	,728					
m13	,726					
m15	,678					
m16	,676					
m17	,657					
m18		,808				
m19		,760				
m20		,760				
m21		,689				
m22		,680				
m23			,886			
m24			,811			
m26			,774			
m27				,904		
m29				,897		
m31				,693		
m33					,793	
m38					,737	
m39					,721	
m41						,727
m43						,684
m45						,663
Öz Değer	6,943	2,733	1,961	1,829	1,579	1,407
Açıkladığı Varyans	15,4	13,8	11,1	10,7	10,6	9,6
Toplam Varyans	71,528					

Tabloda görüldüğü üzere faktörlerden birincisi 6 maddeden (m1-3-13-15-16-17), ikincisi 5 maddeden (m18-19-20-21-22), üçüncüsü 3

³⁵ Coşkun vd., *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 274.

Ayas, Diler, Topçubay, Scale of Contribution of Scouting Activities to
Values Education

maddeden (m23-24-26), dördüncüsü 3 maddeden (m27-29-31), beşincisi 3 maddeden (m33-38-39) ve altıncısı 3 maddeden (m41-43-45) oluşmaktadır. En düşük faktör yükü 0,657 olarak bulunmuştur. Bu neticeye göre, 0,40 ve üzeri yükler ideal olarak kabul edildiğinden ³⁶ faktörlere önemli katkı yaptıkları değerlendirilebilir. ³⁷

Ölçeğin kaç faktörden oluştuğu belirlendikten sonra, alt boyutlara (faktörlere) yüklenen maddelerin içerikleri dikkate alınarak bu faktörler isimlendirilmiştir. Faktörlerin isimlendirilmesi sonrası maddelerin dağılım tablosu tablo-7’de verilmiştir.

Tablo-7: Faktörlerin İsimlendirilmesi

Maddeler	Faktör Yükleri					
	Faktör 1: Kendini ve Toplumunu Tanıma – Farkındalık ve Düşünme Değerleri	Faktör 2: Sosyal Sorumluluk ve Doğa Duyarlılığı Değerleri	Faktör 3: Bireysel Gelişim ve Yaşam Becerileri Değerleri	Faktör 4: Kişisel İlgi, Beceri ve Özgüven Değerleri	Faktör 5: Ahlaki- Töresel Değerler ve Saygı Kültürü	Faktör 6: Kurallar ve Problem Çözme Değerleri
m1	,849					
m3	,728					
m13	,726					
m15	,678					
m16	,676					
m17	,657					
m18		,808				
m19		,760				
m20		,760				
m21		,689				
m22		,680				
m23			,886			
m24			,811			
m26			,774			
m27				,904		
m29				,897		

³⁶ Field, *Discovering Statistics Using Spss*, 666.

³⁷ Hasan Dam, “Değerler Eğitiminde İzciliğin Önemi ve Eğitsel Değeri Üzerine Nitel Bir Araştırma”, 727-54; Ahmet Koç ve Yusuf Budak, “Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 21, sy 1 (2021): 323-49; Hasan Meydan, “Anlamlı Öğrenme Öz-Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *Değerler Eğitimi Dergisi* 16, sy 36 (2018): 95-118; Karakoç ve Dönmez, “Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler”; Çiftçi vd., “Değerler Eğitiminde İzciliğin Yerine İlişkin İzci Lideri Öğretmenlerin Görüşleri”, 415-437.

Tablo-7: Faktörlerin İsimlendirilmesi

Maddeler	Faktör Yükleri					
	Faktör 1: Kendini ve Toplumu Tanıma – Farkındalık ve Düşünme Değerleri	Faktör 2: Sosyal Sorumluluk ve Doğa Duyarlılığı Değerleri	Faktör 3: Bireysel Gelişim ve Yaşam Becerileri Değerleri	Faktör 4: Kişisel İlgi, Beceri ve Özgüven Değerleri	Faktör 5: Ahlaki- Töresel Değerler ve Saygı Kültürü	Faktör 6: Kurallar ve Problem Çözme Değerleri
m31				,693		
m33					,793	
m38					,737	
m39					,721	
m41						,727
m43						,684
m45						,663

Faktör 1: Kendini ve Toplumu Tanıma – Farkındalık ve Düşünme Değerleri: Bu faktör bireyin kendisi, ailesi, toplumu ve evren üzerine düşünme becerisi geliştirdiğini vurgular. “Farkındalık, düşünme ve içsel değerlendirme” gibi değerlerle ilişkilidir. Faktör 2: Sosyal Sorumluluk ve Doğa Duyarlılığı Değerleri: Bu grup, başkalarıyla iş birliği, arkadaşlık, çevreye duyarlılık ve görev bilinci gibi sosyal sorumluluk temelli değerlerle ilgilidir. Faktör 3: Bireysel Gelişim ve Yaşam Becerileri Değerleri: Bu faktör zaman yönetimi, tasarruf, planlama gibi bireysel yaşam becerileri ve ekonomik değerleri yansıtır. Faktör 4: Kişisel İlgi, Beceri ve Özgüven Değerleri: Bu grup bireyin içsel motivasyonu, becerileri ve kendine güven gibi gelişimsel değerlerle örtüşür. Faktör 5: Ahlaki-Töresel Değerler ve Saygı Kültürü: Bu faktör, izcilik bağlamında adalet, eşitlik, ahlaki sorumluluk ve saygı değerlerini yansıtır. Faktör 6: Kurallar ve Problem Çözme Değerleri: Bu grup, bireyin toplumsal kurallara uyum sağlama, problem çözme ve iş birliği temelli değerleriyle ilgilidir.

Keşfedici/Açımlayıcı faktör analizinden sonra ölçeğin geçerliliğinin doğrulanması için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analize ait uyum indeksleri tablo-8’de verilmiştir.

Tablo-8: Modele Ait Uyum İndeksleri

Uyum Ölçütleri	Değerler
χ^2	1077,249
sd	253
χ^2/sd	4,2
p	0,001
RMSEA	0,10

Ayas, Diler, Topçubay, Scale of Contribution of Scouting Activities to
Values Education

Tablo-8: Modele Ait Uyum İndeksleri

Uyum Ölçütleri	Değerler
NFI	0,91
NNFI	0,91
GFI	0,97
CFI	0,93
TLI	0,91

Tablo 8’de görüldüğü üzere $X^2=1077,25$ ve $sd=253$ tür. Bu değerler birbirine oranlandığında X^2/sd oranının 4,2 olduğu görülmektedir. Bu değer 5’in altında olması orta düzeyde uyuma 3’ün altında olması ise mükemmel uyuma karşılık gelmektedir.³⁸ Diğer Uyum indekslerine bakıldığında; RMSEA değerinin 0,10 olduğu görülmektedir. $RMSEA < 0,10$ olması model uyumu için kabul edilebilir bir ölçüttür.³⁹ Buna göre elde edilen uyum indeksinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. GFI değerinin 0,97 olduğu tespit edilmiştir. $GFI > 0,85$ olması model uyumu için kabul edilebilir bir ölçüttür⁴⁰ CFI değerinin 0,93 ve NNFI değerinin 0,91 olduğu tespit edilmiştir. Bu indeksler için belirlenen kritik değerlerde 0,95’in üzerinde olması mükemmel uyuma, 0,90’nun üzerinde olması iyi uyuma işaret etmektedir.⁴¹

Bu araştırma kapsamında elde edilen uyum değerleri ile kritik değerler kıyaslandığında, bulunan değerlerin kabul edilebilir sınırlar dahilinde olduğu görülmüştür. Bu çerçevede, “İzciliğin Değerler Eğitimine Katkıları Ölçeği” nin 23 maddeden oluşan 6 faktörlü yapısının geçerliliğinin doğrulandığı söylenebilir.

Son olarak ölçeği oluşturan faktörler arasındaki korelasyon değerlerine bakılmıştır. Bunun için Pearson Korelasyon Katsayısı (tablo-9) tespit edilmiştir. Faktörler arasında pozitif düzeyde ve 0,01 ölçeğinde

³⁸ Uedufy, "How To Interpret Model Fit Results In AMOS - Uedufy", erişim 14 Ağustos 2025, <https://uedufy.com/how-to-interpret-model-fit-results-in-amos/>; Daire Hooper vd., "Structural Equation Modeling: Guidelines for Determining Model Fit", *The Electronic Journal of Business Research Methods* 6 (Kasım 2007): 54.

³⁹ Li-tze Hu ve Peter M. Bentler, "Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives", *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal* 6, sy 1 (1999): 6.; Şeyma Şahin vd., "İşbirlikli Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği", *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7, sy 1 (Ocak 2017): 82.

⁴⁰ Arzu Kazaz vd., "Examining the Validity and Reliability of Perception of Health News Perception Scale (PHNS) Through Confirmatory Factor Analysis", *Pakistan Journal of Life and Social Sciences (PJLSS)* 22, sy 2 (2024): 1800.

⁴¹ Hooper vd., "Structural Equation Modeling", 54.

anlamlılık bulunmuştur.

Tablo-9: Faktörler Arası Pearson Korelasyon Katsayıları

		f1	f2	f3	f4	f5	f6
f1	Pearson Correlation	1	,478**	,322**	,480**	,467**	,363**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000	,000
	N	336	336	336	336	336	336
f2	Pearson Correlation	,478**	1	,582**	,484**	,401**	,347**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000	,000	,000
	N	336	336	336	336	336	336
f3	Pearson Correlation	,322**	,582**	1	,276**	,300**	,270**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,000	,000	,000
	N	336	336	336	336	336	336
f4	Pearson Correlation	,480**	,484**	,276**	1	,682**	,669**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000		,000	,000
	N	336	336	336	336	336	336
f5	Pearson Correlation	,467**	,401**	,300**	,682**	1	,508**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000		,000
	N	336	336	336	336	336	336
f6	Pearson Correlation	,363**	,347**	,270**	,669**	,508**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	
	N	336	336	336	336	336	336

3. Tartışma

Geliştirilmeye çalışılan “İzcilik Etkinliklerinin Değerler Eğitime Katkısı Ölçeği”, izci faaliyetlerinin değerler eğitimi üzerindeki etkilerini nicel verilerle ortaya koymayı hedeflemektedir. Ölçek geliştirme sürecinde kullanılan adımlar, madde oluşturma, uzman değerlendirmesi, pilot uygulama ve faktör analizleri, ölçeğin hem içerik hem de yapısal geçerliliğini destekleyici niteliktedir. Literatürde, benzer ölçek geliştirme çalışmalarında (örneğin, Anlamlı Öğrenme Öz-Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi,⁴² Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi⁴³ ölçekleri) uygulanan yöntemlerin benzerliği, geliştirilen ölçeğin güvenilir ve geçerli olma potansiyelini artırmaktadır.

Faktörler bazında ölçeğin literatür ile ilişkilendirilmesi neticesinde ölçeğin alt boyutlarının benzer çalışmalarda elde edilen neticeleri desteklediği görülmektedir.

Faktör 1: Farkındalık ve Düşünme Değerleri

- Bu boyut, izcilerin kendini tanıma, toplum bilinci, düşünme ve içsel değerlendirme becerilerini kapsar. Bu bulgu:
- Dam'ın (2020) izci liderleriyle yaptığı nitel çalışmada belirtilen “öz

⁴² Bk. Meydan, “Anlamlı Öğrenme Öz-Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi”.

⁴³ Bk. Koç ve Budak, “Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi”.

bilinç, davranış üzerine düşünme, kişisel sorumluluğu fark etme” temalarıyla

- WOSM’un (2019) raporunda yer alan “öz farkındalık” ve “öz yansımaya” boyutlarıyla
- İspanya çalışmasında vurgulanan “öz değerlendirme ve benlik saygısı” gelişimiyle doğrudan örtüşmektedir.
- Dolayısıyla faktörün literatürde beklenen teorik yapıyla uyumlu olduğu görülmektedir.

Faktör 2: Sosyal Sorumluluk ve Doğa Duyarlılığı

- Bu faktör, çevre bilinci, görev paylaşımı ve iş birliği temalarını içermektedir.
- Çiftçi ve Cihangir’in (2012) “izci öğrencilerin çevre tutumlarının olumlu olduğu” bulgusu
- Kore İzci Birliği’nin (2018) “toplumsal sorumluluk ve çevresel duyarlılık gelişir” sonucu
- WOSM’un (2019) “sorumlu vatandaşlık” boyutu ile birebir paralellik göstermektedir.
- Bu sonuç, izciliğin çevre eğitimi ve sosyal sorumluluk değerlerinde önemli bir katkı sunduğunu doğrulamaktadır.

Faktör 3: Bireysel Gelişim ve Yaşam Becerileri

Zaman yönetimi, planlama, tasarruf ve günlük yaşam becerilerini içeren bu boyut:

- İspanya’daki araştırmanın “karar verme - planlama becerileri” sonuçlarıyla
- Kore çalışmasındaki “problem çözme – yaşam yeterliliği” bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.
- Bu faktörün varlığı izciliğin davranışsal değerler üzerinde güçlü etkisi olduğunu göstermektedir.

Faktör 4: Kişisel İlgi, Beceri ve Özgüven

Bu faktör, izcilikteki beceri odaklı etkinliklerin bireyin kendine güvenini artırdığını göstermektedir.

- Baysal Kutlu’nun ⁴⁴ (2001) izcilerin özgüven düzeylerinin yüksek olduğu bulgusu
- WOSM’un “özgüven ve özsaygı” kategorisi
- Dam’ın (2020) çalışmasındaki “öz güven ve girişimcilik” teması ile uyumludur.

---

⁴⁴ Kutlu, “İzcilik Etkinliklerine Katılan ve Katılmayan Öğrencilerin Özgüven Düzeylerinin Karşılaştırılması”, 55.

- Bu durum, izçilik pedagojisinin özgüveni destekleyen bir yapı ortaya koyduğunu göstermektedir.

Faktör 5: Ahlaki-Töresel Değerler ve Saygı Kültürü

Bu boyut, adalet, ahlaki sorumluluk ve saygı temelinde şekillenmektedir.

Bu bulgular:

- MEB'in kök değerlerinde yer alan "saygı, adalet, doğruluk, yardımseverlik, özdenetim" başlıklarıyla
- Dam'ın (2020) izçilikte aktarılan temel değerler listesiyle tam uyumludur.
- Bu faktörün ortaya çıkması, izçiliğin evrensel ve kültürel ahlaki değerlerin içselleştirilmesine katkısını desteklemektedir.

Faktör 6: Kurallar ve Problem Çözme Değerleri

İzçilik faaliyetlerinin en önemli yapısal özelliklerinden biri olan kurallı yaşam, kamp düzeni, görev bölümü ve problem çözme becerileri bu boyutta toplanmıştır.

- WOSM (2019) raporundaki "örgütsel disiplin ve problem çözme"
- Kore Birliği (2018) çalışmasındaki "adaptasyon – iş birliği – görev bilinci" ile yüksek düzeyde tutarlılık göstermektedir.
- Faktörün varlığı, izçiliğin yalnızca sosyal değil yönetsel ve bilişsel değerler de kazandırdığını göstermektedir.

3.1. Altı Faktörlü Yapı Literatürde Bekleniyor Muydu?

Literatürde izçilik değerlerinin tek bir kategoride toplanmadığı; aksine:

- Sosyal-duygusal gelişim,
- Çevre duyarlılığı,
- Disiplin ve öz yönetim,
- Ahlaki değerler,
- Yaşam becerileri gibi çok boyutlu bir yapı oluşturduğu bilinmektedir.⁴⁵
- Dolayısıyla 6 faktörlü yapı literatürle tamamen uyumludur ve beklenmeyen bir durum değildir.

3.2. Beklenmeyen Bulgular

- "Bireysel Gelişim ve Yaşam Becerileri" ile "Kurallar ve Problem Çözme" faktörlerinin birbirine yakın içerikler göstermesi

---

⁴⁵ Dam, "Değerler Eğitiminde İzçiliğin Önemi ve Eğitsel Değeri Üzerine Nitel Bir Araştırma", 727-754; bk. Çiftçi vd., "Değerler Eğitiminde İzçiliğin Yerine İlişkin İzci Lideri Öğretmenlerin Görüşleri"; WOSM, "Second Study Shows Scouting's Life-Changing Impact on Young People".

beklenebilirdi; ancak analizler bu iki boyutun istatistiksel olarak ayrı fakat ilişkili olduğunu göstermiştir.

- m29 ve m45 maddelerinin faktör yüklerinin diğer maddelere göre daha düşük olması bir sınırlılık olarak not edilmiştir; ancak alfa değerleri bozulmadığı için maddeler ölçekten çıkarılmamıştır.
- İzcilik süresi (1–9 yıl) faktör yapısını etkilememiştir.

3.3. Literatürün Bu Ölçekle Ne Ölçüde Uyduğu

- Toplamda altı faktörün tamamı:
- Dam (2020) nitel temaları
- Çiftçi ve Cihangir (2012, 2015) bulguları
- WOSM (2019) çok uluslu bulguları
- Kore Birliği (2018) raporları
- İspanya ve İtalya çalışmaları
- MEB kök değerleri ile güçlü paralellikler göstermektedir.

Bu durum ölçeğin yüksek içerik geçerliliğine sahip olduğunu doğrulamaktadır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, izciliğin bireylerin değerler eğitimine olan katkısını kapsamlı bir şekilde değerlendirmeye imkan sağlayabilir. Elde edilecek sonuçlar sayesinde, izci organizasyonlarında uygulanacak eğitim programlarının bilimsel temellere dayalı olarak planlanması mümkün olabilecektir. Ayrıca, bu ölçek, ileri dönem araştırmalar için bir referans noktası oluşturacak, farklı örneklemeler üzerinde test edilerek genel geçerliğinin ve uluslararası uyumluluğunun incelenmesinde de kullanılabilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, izciliğin değerler eğitimine katkılarını ölçmek üzere geliştirilmek istenen ölçek taslağını ve sürecini kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Ölçek geliştirme sürecinde izlenen adımlar; değişkenin kuramsal tanımlanmasından madde havuzunun oluşturulması, pilot uygulama, keşifsel ve doğrulayıcı faktör analizleri ile güvenilirlik ve geçerlik çalışmalarını içermektedir. Bu metodolojik yaklaşım, ölçeğin içeriğinin ve yapı geçerliliğinin sağlam bir zemine oturtulmasını amaçlamaktadır.

Bu çerçevede ölçülmesi planlanan değişkenin değer eğitiminde etken bir unsur olup olmadığı ilgili literatür üzerinden tespit edilmiştir. İzcilik faaliyetlerinin gerek ulusal gerekse uluslararası araştırmalardan elde edilen veriler çerçevesinde, bireylerin değer kazanımına olumlu katkıları olduğu ifade edilebilir. Bu çerçevede değişken ile ilgili geliştirilebilecek bir

ölçeğin alana katkı sağlayacağı ön görülmüştür. İlgili literatürün taranması, alanda uzman görüşlerin ve deneyimli izci liderleri ile yapılan odak görüşmeler çerçevesinde geniş bir soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan soruların nicel veri elde etmede tercih edilen 5'li likert tipi ölçek ile değerlendirilmesi uygun bulunmuştur. Bu aşamada soru havuzu tekrar uzman görüşü çerçevesinde revize edilmiştir. Bu başlangıç madde setinin katılımcılar bakımından da istenilen düzeyde olup olmadığını görmek üzere 72 denek ile pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada elde edilen dönütler ile başlangıç madde havuzu tekrara revize edilmiş ve ardından madde analizlerine bakılmıştır. Bu aşamada madde havuzu tekrar gözden geçirilmiş ve bazı maddeler ölçek dışında tutulmuştur. Keşifsel faktör analizi neticesinde faktörel bazda düşük yükleme yapan maddeler de ölçekten çıkartılmıştır. Nihayetinde ölçek 23 maddeden oluşan 6 faktörlü yapısına kavuşturulmuştur. Bu altı faktör ölçeğin %71,5'ini açıklamaktadır. Ayrıca Cronbach Alfa analizleri (0,882), ölçeğin iç tutarlılığı ve istikrarı konusunda olumlu değerler vermiştir. Bu haliyle ilgili örneklem üzerinde ölçeğin uygulaması gerçekleştirilmiştir. KFA bu aşamada ölçeğe tekrar uygulanmış ve pilot uygulama sonrası çıkartılan maddeler dışında başka bir maddenin çıkartılmasına gerek duyulmamıştır. Sonuç olarak ölçek Doğrulayıcı Faktör Analizi testine tabi tutulmuştur. DFA uyum endekslerinin de (CFI, TLI, RMSEA değerleri) kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür. Faktörler arası bir ilişki beklenmese de bunun olup olmadığını görmek adına faktörel bazda pearson korelasyon katsayılarına bakılmış ve bu çerçevede faktörler arasında pozitif ve anlamlı yönde bir ilişki olduğu ortaya çıkartılmıştır.

Öneriler

Ölçeğin geliştirilmesi ve uygulanması aşamasında, Milli Eğitim Bakanlığı, İzçilik Federasyonu ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapılması, örneklemin çeşitliliğini artıracak ve bulguların genellenebilirliğini destekleyecektir. Ölçeğin tek seferlik değil, belirli periyotlarla tekrar uygulanması, bireylerdeki değerler eğitimi gelişiminin izlenmesi ve programların etkinliğinin sürekli değerlendirilmesi bakımından yararlı olacaktır. Ölçekten elde edilen verilerin katılımcıların kendi yargıları olduğu unutulmamalıdır. Bu açıdan verilerin değerlendirilmesinde bunları doğrulayabilecek başka yöntemlerle gerek ailelerden gerekse izci liderlerinden de veriler ile karşılaştırılmalıdır.

Sonuç olarak, "İzciliğin Değerler Eğitime Katkıları Ölçeği"nin geliştirilmesi, izciliğin bireylerin kişisel ve sosyal gelişiminde oynadığı rolü objektif biçimde ortaya koyacak, bu sayede eğitim politikaları ve uygulamalara bilimsel dayanak sağlayacaktır. Araştırmanın bulguları, değerler eğitimi programlarının geliştirilmesi ve izcilik organizasyonlarında yapılacak yenilikçi uygulamalar için yol gösterici olacaktır.

Kaynakça

- Ahmed, Sirwan Khalid. "How to choose a sampling technique and determine sample size for research: A simplified guide for researchers". *Oral Oncology Reports* 12 (Aralık 2024): 100662. <https://doi.org/10.1016/j.oor.2024.100662>.
- Armum, Puspalthaa, Agnes Indra Chokkalingam, Tan Shiu Kuan, ve Kalaivani Chellappan. *Instrument Development and Validation in Assessing Employability Traits Among Youth in Malaysian Context*. 5, sy 2 (2016): 73-81.
- Asensio-Ramon, Jorge, Joaquín F. Álvarez-Hernández, José M. Aguilar-Parra, vd. "The Influence of the Scout Movement as a Free Time Option on Improving Academic Performance, Self-Esteem and Social Skills in Adolescents". *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17, sy 14 (2020): 5215. <https://doi.org/10.3390/ijerph17145215>.
- Bayrak, Turan. "İzciliğin Türkiye'ye Gelişi ve Günümüzdeki Görünümü". *Sosyoloji Dergisi* 3, sy 20 (2011): 153-75.
- Baysal Kutlu, Esmâ. "İzcilik Etkinliklerine Katılan ve Katılmayan Öğrencilerin Özgüven Düzeylerinin Karşılaştırılması". Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2001.
- Büyüköztürk, Şener. *Veri Analizi El Kitabı*. 20. bs. Ankara: PEGEM Akademi, 2014.
- Coşkun, Recai, Remzi Altunışık, ve Engin Yıldırım. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. 10. bs. Sakarya: Sakarya Yayıncılık, 2019.
- Çiftçi, Sabahattin, ve Ümmühan Cihangir. "İlköğretim 4. ve 5. Sınıf İzciler Öğrencilerin Çevreye Karşı Tutumları". *Değerler Eğitimi Dergisi* 10, sy 23 (2012): 49-64.
- Çiftçi, Sabahattin, Fatma Tuğba Olaç, Nazmiye Buket Aksakal, ve Özlem Yaman. "Değerler Eğitiminde İzciliğin Yerine İlişkin İzciler Liderleri Öğretmenlerin Görüşleri". *Değerler Eğitimi Dergisi* 13, sy 29 (2015): 415-437.
- Çüm, Sait, ve Nizamettin Koç. "Türkiye'de Psikoloji ve Eğitim Bilimleri

- Dergilerinde Yayımlanan Ölçek Geliştirme ve Uyarlama Çalışmalarının İncelenmesi". *Eğitim Bilimleri ve Uygulama* 12 (Ocak 2013): 115-135.
- Dam, Hasan. "Değerler Eğitiminde İzçiliğin Önemi ve Eğitsel Değeri Üzerine Nitel Bir Araştırma". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 20, sy 2 (2020): 727-54. <https://doi.org/10.33415/daad.760422>.
- Erkuş, Adnan. *Psikolojide Ölçme ve Ölçek Geliştirme-I Temel Kavramlar ve İşlemler*. 4. bs. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2019. <https://doi.org/10.14527/9786053643111>.
- Field, Andy. *Discovering Statistics Using Spss*. 3. bs. London: SAGE, 2009.
- Gokdemir, Fulya, ve Tulay Yılmaz. "Processes of Using, Modifying, Adapting and Developing Likert Type Scales". *Journal of Nursology* 26, sy 2 (2026): 148-160. <https://doi.org/10.5152/JANHS.2023.22260>.
- Hooper, Daire, Joseph Coughlan, ve Michael Mullen. "Structural Equation Modeling: Guidelines for Determining Model Fit". *The Electronic Journal of Business Research Methods* 6 (Kasım 2007):53-60
- Hu, Li-tze, ve Peter M. Bentler. "Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives". *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal* 6, sy 1 (1999): 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>.
- Karakoç, Fatma Yeşim, ve Levent Dönmez. "Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler". *Tıp Eğitimi Dünyası* 13, sy 40 (2014): 39-49. <https://doi.org/10.25282/ted.228738>.
- Kazaz, Arzu, Nihal Acar, Mete Kazaz, ve Murat Aytaş. "Examining the Validity and Reliability of Perception of Health News Perception Scale (PHNS) Through Confirmatory Factor Analysis". *Pakistan Journal of Life and Social Sciences (PJLSS)* 22, sy 2 (2024): 1796-1804. <https://doi.org/10.57239/PJLSS-2024-22.2.00126>.
- Koç, Ahmet, ve Yusuf Budak. "Manevi Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 21, sy 1 (2021): 323-49. <https://doi.org/10.33415/daad.755617>.
- Koç, Ahmet, ve Yusuf Budak. "Milli Değerlerin Kazanımında Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Etkisi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 54, sy 54 (2021): 54-74. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.817305>.
- Kotan, Muhammet, ve Ahmet Uyar. "Spor Kulüplerinin Finansal Ürünlerine Yönelik Tüketici Tercihlerinin Belirlenmesi: Lawshe

Ayas, Diler, Topçubay, Scale of Contribution of Scouting Activities to
Values Education

- Tekniği ile Ölçek Geliştirme Çalışması". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 24, sy 2 (2025): 910-24.
<https://doi.org/10.17755/esosder.1586828>.
- Malkoç, Nedim. "İlköğretim Okullarında İzcilik Faaliyetlerinin Amaca Uygunluğunun Değerlendirilmesi". Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, 2010.
- Meydan, Hasan. "Anlamlı Öğrenme Öz-Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi". *Değerler Eğitimi Dergisi* 16, sy 36 (2018): 95-118.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/41920/505380>.
- Sarıtürk, Mehmet. "Dini Sosyalleşme Aracı Olarak İzcilik 'İzci Liderleri Odaklı Bir Araştırma'". Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi, 2021.
- Sözbilir, Ahmet. "Açık Hava Etkinliklerinin Dijital Bağımlılık Düzeyine Etkisinin İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2019.
- Sözbilir, Ahmet. "Açık Hava Etkinliklerinin Dijital Bağımlılık Düzeyine Etkisinin İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2019.
- Şahin, Şeyma, Zeynep Arseven, Burcu Ökmen, Hayriye Merve Eriş, ve Abdurrahman İlğan. "İşbirlikli Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması". *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7, sy 1 (2017): 73-88.
- Uedufy. "How To Interpret Model Fit Results In AMOS - Uedufy".
<https://uedufy.com/how-to-interpret-model-fit-results-in-amos/>.
Erişim 14 Ağustos 2025.
- Ugar, Suat. "Gençlik ve Spor Bakanlığı Kamp Uygulamalarının Kampçıların Öz- Farkındalık ve Sosyal Becerilerine Yönelik Etkisini İnceleme: Doğa Kampları Örneği". Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, 2021.
- Worthington, Roger L., ve Tiffany A. Whittaker. "Scale Development Research: A Content Analysis and Recommendations for Best Practices". *The Counseling Psychologist* 34, sy 6 (2006): 806-38.
<https://doi.org/10.1177/0011000006288127>.
- Yaşlıoğlu, M Murat. "Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması". *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi* 46 (2017):73-85.
- Yeşilyurt, Selami, ve Cüneyt Çapraz. "Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kullanılan Kapsam Geçerliği İçin Bir Yol Haritası". *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 20, sy 1 (2018): 251-64.

<https://doi.org/10.17556/erziefd.297741>.

Yurdugül, Halil. "Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Kapsam Geçerliği için Kapsam Geçerlik İndekslerinin Kullanılması". Conference paper presented de XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli, 2005.

World Organization Of The Scout Movement (WOSM). "Second Study Shows Scouting's Life-Changing Impact on Young People | WOSM". Erişim 20 Kasım 2025. <https://www.scout.org/Second-Study-Shows-Scouting-Life-Impact>.

Ayas, Diler, Topçubay, Scale of Contribution of Scouting Activities to
Values Education

Ek1:

Faktörlere Göre Madde – İfade Düzenlemesi

Faktör 1: Kendini ve Toplumu Tanıma – Farkındalık ve Düşünme

Değerleri

Madde Kodu	İfade	Yeni madde kodu
m1	İzcilik faaliyetleri severek yaptığım işlerdendir.	m1
m3	İzciliğin bana birçok beceri öğrettiğini düşünüyorum.	m2
m13	Obada işlerin birlikte yapılması hoşuma gider.	m3
m15	Çevre temizliğinde nelere dikkat etmem gerektiğini öğrendim.	m4
m16	İzcilik bana canlılara karşı duyarlı olmayı öğretti.	m5
m17	İzcilik bana ihtiyaç duyulduğunda üzerime düşeni yapmayı ve gerekli sorumlulukları almaktan çekinmemeyi öğretti.	m6

Faktör 2: Sosyal Sorumluluk ve Doğa Duyarlılığı Değerleri

Madde Kodu	İfade	Yeni madde kodu
m18	İzcilik faaliyetlerinden sonra arkadaşlığa daha çok değer vermeye başladım.	m7
m19	İzcilik kendim hakkında düşünmeyi sağladı.	m8
m20	İzcilik evren hakkında düşünmeyi sağladı.	m9
m21	İzcilik insanlar hakkında düşünmeyi sağladı.	m10
m22	İzcilik ailem hakkında düşünmeyi sağladı.	m11

Faktör 3: Bireysel Gelişim ve Yaşam Becerileri Değerleri

Madde Kodu	İfade	Yeni madde kodu
m23	İzcilik okul başarımlarım hakkında düşünmeyi sağladı.	m12
m24	İzcilik ülkem hakkında düşünmeyi sağladı.	m13
m26	İzcilik farklı yeteneklerimi ortaya çıkardı.	m14

Faktör 4: Kişisel İlgi, Beceri ve Özgüven Değerleri

Madde Kodu	İfade	Yeni madde kodu
m27	İzcilik işlerimi planlama / zaman yönetimi konusunda katkı sağladı.	m15
m29	İzcilikteki oba sisteminin dayanışma değerini kazandırmada etkisi vardır.	m16
m31	İzcilik faaliyetleri bana kurallara uymada katkı sağladı.	m17

Faktör 5: Ahlaki-Töresel Değerler ve Saygı Kültürü

Madde Kodu	İfade	Yeni madde kodu
m33	İzcilik bana bir sorunla karşılaştığımda onu çözebilme becerisi kazandırdı.	m18
m38	İzci andı benim değerimdir, izci andına uyarım.	m19
m39	İzci bayrak ve sancağa saygı duyar.	m20

Faktör 6: Kurallar ve Problem Çözme Değerleri

Madde Kodu	İfade	Yeni madde kodu
m41	Oba bütçesi ekonomik yaşamayı öğretti.	m21
m43	Oba bütçesiyle tutumlu olmayı öğrendik.	m22
m45	İzcilik ihtiyaçlarımızı dikkate alarak planlama yapmayı öğretti.	m23

Ek2:

Ölçek Puanlama Kılavuzu

1. Madde düzeyinde puanlama (değer kazanım derecesi)

Her madde için öğrenci işaretlediği seçeneğe göre **1-5 puan** alır. (Tüm maddeler olumlu ifade olduğu için ters puanlama yok.)

Örnek kodlama:

1 = Kesinlikle katılmıyorum → “Değer kazanımına katkısı yok / çok düşük”

2 = Katılmıyorum → “Düşük katkı”

3 = Kararsızım → “Orta düzey katkı”

4 = Katılıyorum → “Yüksek katkı”

5 = Kesinlikle katılıyorum → “Çok yüksek katkı”

Daha hassas yorum için **madde ortalamalarına göre** şu aralıkları kullanabilirsiniz:

Madde Ortalaması	Yorum (Değer kazanımına etkisi)
1.00 – 1.80	Çok düşük / yok düzeyinde
1.81 – 2.60	Düşük
2.61 – 3.40	Orta
3.41 – 4.20	Yüksek
4.21 – 5.00	Çok yüksek

Bu sınırlar, daha sonra alt boyut ve toplam ölçek ortalamaları için de aynen kullanılabilir.

2. Alt boyut puanları (min-maks aralıklar)

Her alt boyut için:

Alt boyut toplam puanı: O alt boyuttaki maddelerin puanları toplanır.

Alt boyut ortalama puanı: Toplam puan / madde sayısı alınır (yorum için bunu kullanmak daha pratiktir).

Alt boyutların madde sayıları ve **toplam puan aralıkları:**

Faktör 1 – Kendini ve Toplumunu Tanıma – Farkındalık ve Düşünme

Madde sayısı: 6 (m1, m3, m13, m15, m16, m17)

Ayas, Diler, Topçubay, Scale of Contribution of Scouting Activities to Values Education

Min toplam: $6 \times 1 = 6$

Maks toplam: $6 \times 5 = 30$

Faktör 2 – Sosyal Sorumluluk ve Doğa Duyarlılığı

Madde sayısı: 5 (m18–m22)

Min toplam: 5

Maks toplam: 25

Faktör 3 – Bireysel Gelişim ve Yaşam Becerileri

Madde sayısı: 3 (m23, m24, m26)

Min toplam: 3

Maks toplam: 15

Faktör 4 – Kişisel İlgi, Beceri ve Özgüven

Madde sayısı: 3 (m27, m29, m31)

Min toplam: 3

Maks toplam: 15

Faktör 5 – Ahlaki-Töresel Değerler ve Saygı Kültürü

Madde sayısı: 3 (m33, m38, m39)

Min toplam: 3

Maks toplam: 15

Faktör 6 – Kurallar ve Problem Çözme

Madde sayısı: 3 (m41, m43, m45)

Min toplam: 3

Maks toplam: 15

Toplam ölçek:

Toplam madde: $6 + 5 + 3 + 3 + 3 + 3 = 23$

Min toplam ölçek puanı: $23 \times 1 = 23$

Maks toplam ölçek puanı: $23 \times 5 = 115$

3. Alt boyut ve toplam ölçek için “değer kazanım düzeyi” sınıfları

Yorumlamayı alt boyut ortalamasına göre yapmanız en temiz yol. Her alt boyut için:

Alt boyut ortalaması = (Alt boyut toplam puanı) / (O boyuttaki madde sayısı)

Sonra şu sınıfları kullanın:

Alt boyut / toplam ortalama	Değer kazanımına etkisi (düzey)
1.00 – 1.80	Çok düşük
1.81 – 2.60	Düşük
2.61 – 3.40	Orta
3.41 – 4.20	Yüksek
4.21 – 5.00	Çok yüksek

Örnek yorum cümleleri:

“Öğrencilerin *Sosyal Sorumluluk ve Doğa Duyarlılığı Değerleri* alt boyut puan ortalaması 4,10'dur. Bu sonuç, izcilik faaliyetlerinin bu değerlerin kazanımına **yüksek düzeyde katkı sağladığını** göstermektedir.”

“*Kurallar ve Problem Çözme Değerleri* alt boyut ortalaması 2,30 çıkmıştır. Bu bulguya göre, izcilik faaliyetlerinin bu alandaki değer kazanımına katkısı **düşük düzeydedir.**”

4. Kısaca: Bu ölçek neyi, nasıl gösterir?

Ayas, Diler, Topçubay, İzçilik Etkinliklerinin Değerler Eğitime Katkısı Ölçeği

Her **madde puanı** (1-5) ilgili **tekil değer kazanımına katkı derecesini**,

Her **alt boyut ortalaması** o değer alanının (ör. sosyal sorumluluk, ahlaki değerler vb.) kazanım düzeyini,

Toplam ölçek ortalaması ise izçiliğin öğrencilerin genel değer kazanımı üzerindeki **genel etkisini** gösterir.

Ölçeği uygularken maddeleri karışık biçimde 5'li likert tipi bir ölçek oluşturarak kullanabilirsiniz.